

Ekosofias Nyhetsbrev

JUNI 2014 - TJUGOANDRA ÅRGÅNGEN

GRÖNLANDSSNÖ SMÄLTER OROVÄCKANDE SNABBT

Sot, damm och mikroorganismer gör den grönländska snön mörkare och därmed smälter den snabbare än vad forskare tidigare trott, rapporterar Sveriges Radio. Ett franskt forskarteam presenterar resultatet i en artikel i Nature Geoscience.

Att klimatförändringen påverkar smältprocessen är känt, men forskarnas slutsats är att den mörkare snön gör att snötäcket kan smälta dubbelt så fort som de senaste tjugo åren.

Enligt SR har liknande forskning gjorts i Alperna och då har filter lagts ut för att stoppa smältningen. Men enligt Susanne Ingvander, forskare i fjärranalys och glaciologi vid Stockholms universitet, går det inte att göra på så stora ytor.

Forskarna vet i dagsläget inte säkert varifrån föroeningarna kommer.

HÖGA GIFTHALTER PÅ ÖSTERSJÖNS BOTTEN

Höga halter av miljögifterna DDT, PCB, krom och kvicksilver finns i botten sediment i Östersjön utanför Västernorrlands kust. Det visar en rapport som gjorts av Sveriges geologiska undersökning (SGU). "Halterna av kvicksilver och krom är de högsta som vi någonsin uppmätt sedan vi började med våra undersökningar av havsbottens tillstånd", säger Anna Apler, maringeolog på SGU, i ett pressmeddelande.

Ämnena har använts vid bland annat trä- och pappersindustrier i området och spridits till havet. SGU misstänker att problemet finns på många håll längs Östersjön och skriver att det kan komma att krävas både omfattande och dyra saneringar för att få bort gifterna.

DN GRANSKAR: ÅTTA ÅR MED ALLIANSEN

EWA STENBERG: REGERINGEN HAR SLÄPPT MILJÖN SOM PROFILFRÅGA

Visst finns det oaser i regeringens miljö-politik. Men misslyckandena överväger. Regeringen har helt släppt miljö som profilfråga.

Hälften av svenskarna oroar sig mycket för miljöförstöringen, visar SOM-undersökningen från Göteborgs universitet. Det är fler som oroar sig för miljö och klimat än för arbetslöshet, organiserad brottslighet och ekonomisk kris.

Statsminister Fredrik Reinfeldt talar ofta om de tre sistnämnda. Miljön talar han sällan om. Det har inte alltid varit så. De första åren moderatledaren regerade upptäckte han klimatpolitiken. "Alliansregeringen med moderat statsministern Fredrik Reinfeldt i spetsen har gjort miljö- och klimatpolitiken till sin stora profilfråga", skrev Aktuellts nuvarande politiska kommentator Margit Silberstein i en analys för Nordiska rådet sommaren 2008.

Fredrik Reinfeldts miljöengagemang kulminerade när Sverige var EU:s ord-förändeländ under förhandlingarna om ett globalt klimatavtal i Köpenhamn i december 2009. Sedan har det inte märkts särskilt mycket.

Utvecklingen går trögt, visar DN:s genomgång.

Regeringens "miljöbokslut" efter 7,5 år är blandat, men framför allt svårsmått. Det är ingen enkel uppgift att dra slutsatser om effekter av miljöpolitik. Det beror dels på att statistiken ofta släpar efter, dels att det är svårt att dra slutsatser om orsak och verkan.

Riksdagen har beslutat om 16 miljömål som Sverige ska nå inför 2020. Det handlar om mätbara mål inom bland annat områdena "Levande skogar", "Ingen övergödning", "Frisk luft" och "Begränsad klimatpåverkan".

Naturvårdsverket bedömer att endast ett av de 16 miljömålen kommer att nås till år 2020. Det handlar om uttunnningen av ozonskiktet som har avstannat.

Naturvårdsverket gav tidigare i år en känga till ledande svenska politiker. I en rapport skrev myndigheten att "lagar och andra styrmedel inte är tillräckligt skarpa för att vi ska kunna nå miljömålen".

Regeringen har fått kritik från Riksrevisionen för att inte styra effektivt, och för att inte väga in målen tillräckligt när till exempel ny infrastruktur planeras.

Regeringen framhåller de minskade utsläppen av växthusgaser i Sverige som en stor framgång. Men räknar man in utsläppen från det vi i Sverige importerar för vår konsumtion här och de utlandsresor vi gör så ser det annorlunda ut.

Det långsiktiga målet, att minska uppvärmningen till maximalt två grader, ser inte ut att kunna nås utan nya och omfattande beslut, enligt Naturvårdsverket. "Styrningen mot minskade utsläpp är svag för delar av näringslivet.",

---

OECD VILL SE UTÖKADE SVENSKA MILJÖSKATTER

Ett gott exempel men många kvarstående utmaningar, konstaterar den ekonomiska samarbetsorganisationen OECD när den nyligen presenterade sin granskning av Sveriges miljöpolitik 2004-2012.

Totalt 27 rekommendationer har överlämnats till regeringen

– Sverige är ett gott exempel eftersom ni visar att det är möjligt att ha en god utveckling i ekonomin och samtidigt minska utsläpp, säger Simon Upton, chef för OECD:s miljödirektorat.

Men Sverige fick också kritik. Simon Upton pekade i sitt tal på att koldioxidskatterna i dag främst belastar hushåll medan andra sektorer slipper undan. Idag undantas bland annat flyget och sjöfarten.

OECD uppmanar också Sverige att ta större ansvar för utsläpp som sker utanför Sveriges gränser.

NYTT KLIMATLARM ENAR POLITIKER I USA

Svåra värmeböljor, minskade skördar, översvämmade kuster. Så kan följderna bli för USA om inte utsläppen av växthusgaser minskas, enligt en ny rapport som politiker från både höger och vänster ställer sig bakom.

Rapporten, som tagits fram av etablerade klimatforskare och ekonomer, bygger på ett initiativ från projektet Risky Business som startats av en grupp höjdare inom det amerikanska näringslivet och det politiska etablissemangen.

– Det blir effektivt när toppekonomer och toppolitiker går samman på det här sättet. Det är mycket duktiga forskare som gjort analyserna. Jag tror att rapporten kommer att bli betydelsefull och påverka debatten i USA, säger Thomas Sterner, professor i miljöekonomi vid Göteborgs universitet.

I rapporten sägs att havsyttnivån kan komma att höjas med 30 centimeter till 2050 och med en meter till 2100. I låglänta delstater som Louisiana skulle det innebära att 15 procent av alla fastigheter kan läggas under vatten vid nästa sekelskifte.

I många områden blir återkommande översvämningar ett växande problem. Allt detta innebär miljardkostnader för skattebetalarna och försäkringsbolagen.

TT

ETT HÖGT MÅL FÖR USA OCH FÖR OBAMA

USA:s president Barack Obama presenterade nyligen ett förslag om skärpta utsläppsregler för att förbättra klimatet. Målet innebär att USA ska minska koldioxidutsläppen med 30 procent mellan 2005 och 2030.

– Det är en stor sak, det är ett högt mål för USA och för Obama som vill visa att han tar klimatfrågan på allvar. Han har försökt att få igenom förslag i kongressen, men inte lyckats, säger Inger Arenander, Sveriges Radio.

Obamas klimatplan bygger på att delstaterna på egen hand utformar en strategi för att uppnå det nya målet, förklarar Arenander.

Främst är det elkraftverken som påverkas av det nya förslaget som Obama har lagt fram.

– Elverken eldar i stor uträkning med kol och det här systemet står för nästan 40 procent av utsläppen i hela USA, säger Inger Arenander.

USA har redan minskat koldioxidutsläppen sedan 2005 med drygt tio procent på grund av ekonomisk nedgång och att man använder mycket naturgas, menar Arenander.

USA har länge lovat att man ska göra något åt koldioxidutsläppen men inte kunnat leverera förrän nu, menar Arenander.

– Obama har redan uttalat ambition att han hoppas att andra länder ska bli inspirerade av det här, och man kan väl säga att vi får se hur det blir.

HISTORISKT LÖFTE: KINA SÄTTER UTSLÄPPSTAK FRÅN 2016

Efter USA:s besked om tuffare utsläppskrav kommer även Kina med ett klimatlöfte. Världens största utsläppare lovar att sätta ett koldioxidtak i sin kommande femårsplan.

Från år 2016 kommer Kina att sätta ett tak för hur mycket koldioxid landet totalt får släppa ut, skriver Veckans Affärer.

He Jiankun, ordförande för Kinas kommitté för klimatförändring, berättade under en presskonferens i Peking att taket ska skrivas in i landets nästa femårsplan.

Enligt Veckans Affärer har landets koldioxidutsläpp ökat med 50 procent sedan 2005.

MILJÖN AVGÖRANDE I EUROPAPARLAMENTSVALET

Enligt SVT:s vallokalsundersökning VALU var miljön den näst viktigaste frågan för väljarna i europaparlamentsvalet. Bara freden i Europa var viktigare. Tidigare undersökningar från bland annat Novus har också rankat klimat- och miljöfrågorna som de viktigaste i Europaparlamentsvalet.

Det kan vara en av förklaringarna till att Miljöpartiet gick framåt och ökade med 4,3 procentenheter jämfört med förra Europaparlamentsvalet. Det gick sämre för Moderaterna som tappade 5,2 procentenheter. I valförlustens kölvatten efterlyser nu moderata kommunalråd bättre miljöpolitik.

– Vi skulle jobbat mer med miljöfrågorna, det är alldeles uppenbart. Miljöfrågorna kommer att bli viktigare än vad partistategerna räknat med, så är det, säger Bo Frank, kommunalråd i Växjö (M) till Dagens Nyheter.

ÅTTA VETENSKAPSAKADEMIER GER SIN SYN PÅ HÅLLBAR UTVECKLING

Klimatförändringar kräver att Europa byter spår och väljer en annan utvecklingsväg än ständigt ökande materiell konsumtion. Det hävdas i ett gemensamt uttalande av åtta europeiska vetenskapsakademier.

Vidare skriver akademierna att regeringar och institutioner måste planera för befolkningsförändringar mot bakgrund av klimatförändringar och allt mer begränsade naturresurser.

Det gemensamma uttalandet har skrivits under av Kungliga Vetenskapsakademien och dess motsvarigheter i Österrike, Finland, Tyskland, Polen, Danmark, Storbritannien och Schweiz.

MiljöRapporten

MINERALER I BEBYGGELSE – EN OUTNYTTJAD RESURS

Sveriges mineralpolitik måste se längre än bara till gruvnäringen. Det finns i dag ett stort intresse bland företag för att utvinna metaller från rivna byggnader, soptippar och gammal teknisk utrustning och infrastruktur. Det skriver en rad forskare inom bland annat geokemi, miljöteknik, nationalekonomi och miljöhistoria, på Svenska Dagbladets debattsida. Forskarna menar att mineralförrådet i samhällets bebyggelse är fullt jämförbart i storlek med brytvärda reserver i marken, exempelvis när det gäller koppar. Att återvinna dem är dessutom miljömässigt gynnsamt jämfört med traditionell gruvbrytning.

- I dagsläget är det dock mer lönsamt att leta och bryta svåråtkomliga metaller i jordskorpan än att utvinna dem från bebyggelse, produktionsprocesser och utgångna produkter, vilket bland annat beror på olika former av politiskt stöd, skriver debattörerna.

H&M LOVAR ANVÄNDA FSC-CERTIFIERAT TRÄ

Den amerikanska miljöorganisationen Canopy Planet har fått ett stort antal klädföretag att lova att de enbart ska använda FSC-certifierat trä vid användning av träfibrer till textil. Bland företagen som backar kampanjen finns bland annat H&M, Stella McCartney, Zara-Inditex, Quicksilver, Prana och Patagonia.

FSC:s generaldirektör Kim Carstensen berättar i en presskommentar att han är glad att just H&M deltar i kampanjen.

- H&M är ledande inom miljöansvar och därför är det förstas spannande att de nu sätter FSC-märket på sina kläder. Mode är viktigt i dagens värld och människor behöver inte längre kompromissa sina värden för att se bra ut, säger han.

AKADEMISKA HUS SATSAR PÅ SOLCELLER

Akademiska Hus kommer under sommaren och hösten i år att göra en omfattande satsning på elproducerande solceller på fem av Stockholms universitetsområden.

Den stora utbyggnaden av solceller är en investering på omkring 8 miljoner kronor. Satsningen kommer enligt beräkningarna att ge ett årligt tillskott på närmare 500 megawattimmar el.

Under det gångna året har Akademiska Hus gjort en övergripande kartläggning av lämpliga taktyper för placering av solceller.

- Den här investeringen är en viktig del i vårt arbete med att utveckla hållbara campus, säger Johan Tjernström, energistrateg på Akademiska Hus region Stockholm.

KTH: ETANOL DÖMS UT PÅ LÖSA GRUNDER

Ny forskning från KTH och IVL visar att kritiken mot och oron kring etanol inte har vetenskaplig grund.

Försäljningen av etanol och bilar som kan köras på E85 har minskat kraftigt de senaste åren. En bidragande orsak kan vara kritik mot dåliga arbetsvillkor för sockerrörsarbetare och en oro för att etanolproduktion ska konkurrera ut viktig livsmedelsproduktion. Nu visar ny forskning från KTH och IVL att den här kritiken och oron bygger på ett ytterst begränsat vetenskapligt underlag.

- Avfärdandet av etanol som bränsle bygger på en oro för negativ inverkan från etanolproduktionen på den globala matförsörjningen. Det grundas dock på en mycket begränsad analys där en enda aspekt av social påverkan isoleras och lyfts fram. Vi har i en studie visat att med ett bredare angreppssätt på social påverkan förefaller det finnas minst lika stora problem förknippade med de fossila bränslena, säger Elisabeth Ekener Petersen, forskare vid avdelningen för hållbar utveckling, miljövetenskap och teknik på KTH.

Studien bygger på sociala livscykelanalyser på ett urval fossila och förnybara bränslen där de studerat social påverkan från råvaruutvinning till att bränslena blir avfall.

MiljöAktuellt

PREEM TAR FRAM BENSIN FRÅN SKOGEN - NÄRA GENOMBROT

Nu är Preem nära att kunna producera bensin gjord på skogsråvara. De första volymerna har redan tillverkats. Men Preem menar att om bolaget ska kunna ta steget och producera den i stor skala så måste de politiska och ekonomiska förutsättningarna finnas på plats.

- Att göra bensin på restprodukter från skogsindustrin är lite mer komplicerat och lite dyrare än att göra den på råolja. Därför måste det politiska och ekonomiska ramverket finnas på plats, i form av långsiktiga spelregler, som skatter och annan lagstiftning för förnybara drivmedel, säger Petter Holland, vd för Preem.

En viktig aspekt jämte miljönyttan är möjligheten för Sverige att med säkra försörjningstryggheten när det gäller förnybar energi inför framtiden. Den svenska skogen kan utgöra en betydande del av Sveriges "oljereserv" utan att avverkningen behöver öka. Preems innovationer innebär istället att man tar vara på massaindustrins befintliga restprodukter som svartlut och lignin.

FYRA AV TIO VILL HA KLIMATINFORMATION VID TANKNING

Fyra av tio konsumenter vill ha en klimat- och ursprungsmärkning på bränslen. Detta enligt en opinionsmätning som Novus gjort på uppdrag av Gröna Bilister. Intresseorganisationen vill att konsumenten ska få tydlig information direkt vid pumpen.

- Det är stor skillnad mellan bra och dåliga alternativ, både när det gäller fossila och förnybara bränslen. Det är minst lika viktigt för fossila bränslen, i synnerhet på lång sikt med olja tillverkad av tjärsand och andra okonventionella källor med mycket större klimatpåverkan. Ett annat exempel är skillnaden mellan svensk spannmålsetanol, brasilians sockerrörsetanol och amerikansk majsetanol, där det senaste alternativet är sämre ur klimatsynpunkt.

BYGGSEKTORN ENIG OM LCA – NU MÅSTE BESTÄLLARNA TA SITT ANSVAR

En rad tunga aktörer inom byggsektorn är nu överens om hur livscykelanalyser, LCA, ska användas för byggnadsverk. Parterna har också enats om att ett LCA-perspektiv är grunden för att klara byggsektorns bidrag till en mer hållbar utveckling. Nu uppmanar de kommuner, byggherrar och andra delar av bygg- och fastighetssektorn att ta sin del av ansvaret och ställa krav på att LCA ska användas för att beskriva miljöprestanda

- Ska vi kunna klara jätteutmaningen att bromsa klimatförändringen och minska miljöbelastningen måste vi agera nu. Genom att använda LCA på ett klokt, öppet och transparent sätt kan vi göra de helhetsbedömningar som är nödvändiga, säger Mikael Eliasson, vd Svenskt Trä som har deltagit i projektet "Robust LCA".

- Vi är en enad och stark konstellation av aktörer som står bakom rekommendationen för hur LCA ska användas. Och det hoppas vi ska leda till att övriga aktörer inom samhällsbyggnadssektorn ska börja tillämpa våra rekommendationer, säger Ronny Andersson, FoU-ansvarig på Cements och professor vid Lunds universitet och som också har deltagit i projektet.

SYSTEMBOLAGET VILL INFÖRA LÄTTARE FLASKOR

En tredjedel av Systembolagets klimatpåverkan kommer från förpackningar - främst från glasflaskor. En omställning till lättare flaskor skulle innebära en betydande minskning av klimatpåverkan. För att öka andelen lätta glasflaskor kommer Systembolaget att införa en avgift (till leverantörerna) på tunga vinflaskor.

- Att gå över till lättviktsflaskor är ett effektivt sätt att minska klimatpåverkan. En minskad vikt på flaskan ger en nästan proportionell minskning av klimatpåverkan, säger Therese Elmgren, pressansvarig på Systembolaget. Systembolagets mål är att samtliga glasflaskor i sortimentet på sikt ska omfattas, dvs. även flaskor för öl, cider och andra drycker. De pengar som Systembolaget eventuellt får in från avgiften kommer att investeras i hållbarhetsprojekt med inriktning på klimatfrågor.

I Kanada införde monopolet nyligen en liknande avgift med bra resultat - där är nu 90 procent av alla vinflaskor av lättviktsglas (under 420 gram).

BULLAR OCH BRÖD BLIR BIOBRÄNSLE PÅ HISINGEN

Gamla bullar och bröd ska bli bioetanol till lastbilar vid ett kommande raffinaderi på Hisingen i Göteborg.

Anläggningen har av Europakommissionen valts att ingå i ett projekt som finansierar miljöanpassad produktion.

Den blivande anläggningen ska bli en del av St1:s raffinaderi på Hisingen och tillverka bränsle av organiska restprodukter från industrin och överblivna matvaror från livsmedelbutiker.

Anläggningen ska börja tillverka bioetanol nästa år och beräknas ge 5 miljoner liter om året.

GÖTEBORG FÖRST UT MED PROGRAM FÖR HÅLLBARA P-HUS

Miljöpåverkan ska minimeras. Göteborg är först i Sverige med ett hållbarhetsprogram för parkeringshus. Kommunala Parkeringsbolaget har tagit fram programmet, där två detaljmål är omklädningsrum för cykelpendlare och ekologisk odling!

- Det beror helt på platsen och projektet om sådant kan genomföras, säger Maria Tybergsson, miljöansvarig på Parkeringsbolaget.

- Om det finns boende i närheten som vill odla på p-husets tak, kanske till och med på väggarna, så är det tänkbart i framtiden.

- Likadant med cykelgarage och omklädningsrum för cykelpendlare; det blir aktuellt bara om behovet finns, till exempel vid en knutpunkt för kollektivtrafik, säger Maria Tybergsson.

När vi bygger parkeringshus, ska vi försöka bygga så hållbart som det bara går, säger Maria Tybergsson. Hur det ska gå till listas i omfattande checklistor på slutet av hållbarhetsprogrammet. Här finns totalt 97 detaljmål om allt från lysrör och lågenergilampor till krav på underentreprenörer och deras fordon.

Även p-husens placering ska väljas miljösmart, så att köer och utsläpp minimeras. Det ska finnas goda anslutningar till kollektivtrafik och cykelvägar och bilpooler ska beredas plats i p-huset.

Bland detaljmålen finns också integrerade cykelparkeringar med tryckluft för att kunna pumpa däcken, samt laddplatser för elcyklar och elbilar.

Grundläggande miljöutbildning - den 25 september 2014

Från hot till möjligheter med trovärdigt miljöarbete en halvdag om hållbarhet; grundläggande miljöfakta, miljöarbete och företagande. Seminariet ger grundläggande miljökunskap samtidigt som det skapar ökad medvetenhet om miljöarbetet och dess möjligheter.

Se vår hemsida för närmare detaljer – www.ekosofia.se

IPCC:s femte klimatrapport - risker och möjligheter för företag?

Ekosofia arrangerar seminarier och föreläsningar med anledning av IPCC:s senaste klimatrapporter. Vi redovisar de viktigaste slutsatserna, liksom hur det påverkar näringsliv och företagande.

Se vår hemsida för närmare detaljer – www.ekosofia.se

Ekosofias nyhetsbrev utkommer med 11 nr/år. Ansvarig utgivare är Bill Romanus.

För att prenumerera klicka på länken i huvudet.

För mer information om nyhetsbrevet kontakta Bill Romanus; romanus@ekosofia.se, eller 031 - 708 66 51.

För information om Ekosofia AB och våra tjänster kontakta Magnus Ruberg; magnus.ruberg@ekosofia.se eller 031 - 708 66 52.

Kort om Ekosofia AB

Ekosofia AB är ett kunskapsföretag som verkar för hållbar utveckling.

Detta gör vi genom att erbjuda våra kunder att med hjälp av ett ökat miljömedvetande – ekософи – nå såväl social och ekonomisk som ekologisk framgång. Planerat och trovärdigt miljöarbete är vår metod. Kommunikation – att åstadkomma dialog – är vårt främsta verktyg.

Vi arbetar som konsulter, projektledare och kvalificerade rådgivare.

Ekosofia AB grundades 1993 av Bill Romanus och Magnus Ruberg

För ytterligare information – www.ekosofia.se